

Република Србија
**МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА**
- Школска управа у Ужичу -
Број. 424- 611 – 00003/2018-15
19.3.2018.године
Ужице
Видовданска 34

ЕКОНОМСКА ШКОЛА „ВАЉЕВО“ ВАЉЕВО
-директору-

ПРЕДМЕТ: Извештај о спољашњем вредновању квалитета рада установе

У прилогу Вам достављамо Извештај о спољашњем вредновању квалитета рада које је у Вашој школи обављено 15. и 16. 3. 2018.године, општим стручно-педагошким надзором на основу члана 170. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017), Правилника о стандардима квалитета рада установе ("Службени гласник РС", бр. 7/11), Правилника о вредновању квалитета рада установа ("Службени гласник РС", бр.9/2012), Правилника о стручно-педагошком надзору ("Службени гласник РС", бр.34/2012) и Решења министра просвете, науке и технолошког развоја о формирању тимова за спољашње вредновање (бр. 119-01-41/1/2018-15).

На основу овлашћења из чл. 31. и 49. Закона о основама система образовања и васпитања спољашње вредновање реализовао је Тим спољашњих евалуатора, у саставу, Радмила Марјановић, Милеико Николић, Јован Дамљановић, Јелена Павловић и Олга Јованчићевић, просветни саветници Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

У складу са чл. 22. и 24. Правилника о вредновању квалитета рада установа, потребно је да са Извештајем упознате све органе Школе, запослене, родитеље, као и орган локалне самоуправе надлежан за послове образовања и васпитања у року од 15 радних дана од дана пријема. На основу Извештаја о спољашњем вредновању, установа израђује План за унапређивање квалитета рада школе у областима дефинисаним стандардима квалитета рада установа и доставља Школској управи Ужице.

РУКОВОДИЛАЦ ШУ
мр Ђубинка Кривац

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ШКОЛСКА УПРАВА У УЖИЦУ
Број: 424-611- 00003/2018-15
Датум: 19. 3. 2018.
Ужице
Видованска 34
Тел/факс: 031/513-092

ЕКОНОМСКА ШКОЛА

ПРЕПИСАНО: 05. 04. 2018			
ОПШТИНА	БРОЈ	Датум	Својеручно
	286		

ИЗВЕШТАЈ
О СПОЉАШЊЕМ ВРЕДНОВАЊУ КВАЛИТЕТА РАДА
ЕКОНОМСКЕ ШКОЛЕ „ВАЉЕВО“

На основу овлашћења из чл. 170. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/2017), Правилника о стручно-педагошком надзору („Службени гласник РС”, бр. 34/2012) и члана 14. Правилника о вредновању квалитета рада установа („Службени гласник РС”, бр. 9/2012), Тим за спољашње вредновање, у саставу: Радмила Марјановић, Миленко Николић, Јован Дамљановић, Јелена Павловић и Олга Јованчићевић, просветни саветници Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС, извршили су 15. и 16. марта 2018. године, спољашње вредновање квалитета рада Економске школе «Ваљево».

У Ужицу, 19. 03. 2018. године

ИЗВЕШТАЈ О СПОЉАШЊЕМ ВРЕДНОВАЊУ

<p>Школа и место: Економска школа „Ваљево“ Ваљево</p>	<p>Име и презиме руководиоца тима евалуатора (потпис): Радмила Марјановић</p>
<p>Школска управа Ваљево</p>	<p>Остали чланови тима:</p>
<p>Датум/период вредновања: 15. и 16. 3. 2018.</p>	<p>Миленко Николић Јован Дамљановић Јелена Павловић Олга Јованчићевић</p>
<p>Напомена:</p>	
<p>КВАЛИТЕТ РАДА ШКОЛЕ: ☒</p> <p>Општи квалитет образовне установе оцењује се оценама: 1, 2, 3 и 4, с тим да је оцена 4 највиша оцена.</p> <p>☐ 4 Оцењом 4 оцењује се установа која остварује више од 75% свих стандарда укључујући 100% стандарда који су кључни за вредновање.</p> <p>☒ 3 Оцењом 3 оцењује се установа која остварује више од 50% свих стандарда укључујући 75% стандарда који су кључни за вредновање.</p> <p>☐ 2 Оцењом 2 оцењује се установа која остварује више од 30% свих стандарда укључујући 50% стандарда који су кључни за вредновање.</p> <p>☐ 1 Оцењом 1 оцењује се установа која не остварује минимум од 30% свих стандарда укључујући 50% стандарда који су кључни за вредновање.</p> <p>Спољашње вредновање квалитета рада Школе реализовано је у току два дана, при чему је оцењен квалитет свих области дефинисаних <i>Стандардима квалитета рада установе</i>. Спољашње вредновање Школе извршено је на основу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализе евиденције и документације (Годишњи план рада за школску 2017/18. годину, Школски програм, Извештај о раду школе, Извештај о раду директора, Развојни план установе 2016-2019, извештаји о самовредновању, глобални и оперативни планови рада и писане припреме наставника, записници стручних, руководећих и саветодавних органа и тела и др.) • непосредног праћења наставе (укупно 37 часова, редовне наставе, изборних програма, практичне наставе). • интервјуа са директором, наставницима (учествовао 21 наставник), Школским одбором (7 учесника), ученицима (22 учесника), родитељима (30 представника), који су изабрани методом случајног избора, стручном службом и осталим запосленим (10 учесника). 	

Опис школе и контекст

Економска школа „Ваљево“ основана је 01. септембра 1939. године, на иницијативу грађана, као Државна трговачка академија, због потреба тадашње привреде за одређеним кадровима из подручја економске струке. Своју делатност реализовала у згради тадашње Основне школе. После Другог светског рата Школа је наставила рад под истим именом и одржавала традицију Државне трговачке академије. Током година је више пута менала име.

Седиште Школе налази се у Ваљеву, а у њеном саставу је издвојено одељење у Осечини, које наставу реализује у старој згради Основне школе „Браћа Недић“. Школска зграда у Ваљеву има два спрата, салу за физичко васпитање, школски бифе са кухињом, амфитеатар, отворен терен за мали фудбал и кошарку и ограђено школско двориште. Школи припада и ресторан „Златибор“ у коме се реализује пракса ученика угоститељске струке. Практика ученика реализује се и у ОШ „Браћа Недић“ и Предшколској установи „Лаве“ у Осечини и „Ремонт д.о.о у Ваљеву. Практика ученика трговинске струке реализује у шест трговинских фирми са којима Школе има потписане уговоре о реализацији праксе.

Економска школа „Ваљево“ је верификована за образовне профиле у подручјима рада: Економија, право, администрација, Трговина, угоститељство, туризам и Текстилно и кожарство. Огледни профили у Школи су одељења комерцијалиста-оглед у трећем и четвртном разреду. Школа уписује и више одсто ученике и омогућава преквалификације и доквалификације.

У текућој школској години ученици се школују у 10 образовних профила, у 2 подручја рада, у четворогодишњем трајању (комерцијалиста, комерцијалиста –оглед, правни, царински, финансијски, економски техничар, пословни администратор, трговински, туристички и културни техничар) и у 4 образовна профила у трогодишњем трајању (кувар, конобар, послачар, трговац).

Економска школа „Ваљево“ у школској 2018/19. години има укупно 35 одељења са 833 ученика, од чега је 7 одељења, са 145 ученика, у издвојеном одељењу у Осечини. Према овој Школи гравитирају ученици са ширег подручја Ваљева, али и из других градова.

Васпитно - образовни рад реализује 91 наставник, а поред њих у Школи су запослени: директор, 2 помоћника са укупно 150% радног времена, организатор практичне наставе, стручни сарадници (педагог, психолог, библиотекар), секретар, шеф рачуноводства, финансијско-рачуноводствени радник, 2 административна радника, 2 домара, радник на одржавању машина, 2 наставника практичне наставе, конобар и 13 помоћних радника. Школа има и пет нераспоређених радника.

Основна специфичност Школе је понуди великог броја образовних профила који пружају могућност да ученици одмах по завршеном школовању лакше дођу до запослења, али и да наставе школовање на вишим школама и факултетима.

Од 2014. године Школа је кроз пројекте значајно унапредила услове рада (санација кровне конструкције; реконструкција тоалета и физкултурне сале). У припреми су пројекти Министарства просвете, науке и технолошког развоја «Набавка опреме за кабинет куварства» и «Набавке школског намештаја и опреме», као и пројекти у сарадњи са Канцеларијом за обнову и развој РС и града Ваљева: «Енергетска ефикасност» и «Реконструкција канализационе мреже».

www.ekovs.edu.rs

Школски програм и годишњи план	Опште квалитета
<p>У оквиру области квалитета <i>Школски програм и Годишњи план рада</i> вреднују се четири стандарда, од којих су три стандарда: <i>Школски програм и Годишњи план рада сачињени су у складу са прописима, Елементи Школског програма и Годишњег плана рада Школе су међусобно усклађени и Школски програм и Годишњи план рада школе усмерени су на задовољење различитих потреба ученика остварена, док стандард: Годишњи план рада школе омогућава остварење циљева и стандарда образовања и васпитања није остварен.</i></p>	
<p>Школски програм је обиман али нефункционалан документ (чести су наводи из Закона). Садржи већину елемената предвиђених Законом, осим ИОП документације. Основа за сачињавање Школског програма био је Наставни план и програм. На основу Школског програма сачињен је Годишњи план рада школе, чији саставни део чине годишњи планови наставних предмета. У оквиру посебних програма, Школа је сачинила низ програма васпитног рада, с обзиром на специфичну социо-економску и образовну структуру ученика и њихових родитеља. То су: Програм унапређивања образовно-васпитног рада, Програм сарадње са породицом, Програм за конструктивно решавање проблема, комуникацију, Тимски рад, Самоиницијатива и подстицање предузетничког духа, Програм за безбедност и здравље на раду, Програм превенције наркоманије, алкохолизма и малолетничке деликвенције, Програм школског спорта, Аналитичко-истраживачки рад. Извештај о раду школе садржаниски прати структуру годишњег плана рада и углавном садржи квантитативну и квалитативну анализу остварености Годишњег плана рада.</p>	
<p>У годишњем плану рада школе уграђен је акциони план Развојног плана за текућу годину, у којем су оперативно разрађени структурни елементи Школског програма. Програми наставних предмета у оквиру сваког разреда су углавном садржајно усклађени. У месечним плановима наставници наводе корелацију са другим наставним предметима. Временска усклађеност програма наставних предмета је заступљена углавном код стручних предмета, док код осталих често недостаје. Школа је у оквиру процеса самовредновања уочила овај недостатак, те су стручна већа планирала усклађивање програма наставних предмета, као један од наредних задатака.</p>	
<p>У годишњим плановима наставних предмета наведени су циљеви учења по разредима. У годишњим плановима рада, нису уграђени образовни стандарди, нити је предвиђена провера остварености прописаних образовних стандарда/циљева учења наставног предмета наведених у наставном програму. У оперативним плановима наставници наводе којим садржајима ће се остварити циљеви учења предмета у датом разреду. Планирају се различити облици рада, наставне методе, наставна средства. Иновативне технике су формални елемент образца месечних планова рада и наставници их ретко планирају. Већина наставника има дневне припреме за часове, које су различитог квалитета. Део наставника сачињава квалитетне припреме са свим елементима, са задацима на више нивоа и евидентирањем евалуације часа.</p>	
<p>Листа изборних предмета сачињена је на основу постојећих ресурса. Годишњи план рада школе, у оквиру плана рада Стручног тима за инклузивно образовање предвиђа израду педагошких профила идентификованих ученика, односно ИОП2 за ученике за које постоји решење интерресорне комисије. Школа предвиђа план израде ИОП-а и за талентоване ученике. Факултативни програми и план ваннаставних активности сачињени су на основу постојећих ресурса и на основу анализе интересовања ученика. У Годишњем плану рада сачињен је оперативан План заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања, у оквиру кога су наведени одговорности, динамика и начин његове реализације. У прилагођавању Годишњег</p>	

плана рада специфичностима одељења има доста простора за унапређивање. Постојећи педагошки профили датирају из основне школе коју су ученици похађали. Мерама индивидуализације и ИОП-има, нису обухваћени сви ученици којима је потребна додатна подршка. Постојеће мере индивидуализације су уопштене, нису мерљиве, нити су уграђене у планове рада и припреме наставника.

Настава и учење	Опис квалитета
-----------------	----------------

У области квалитета **Настава и учење** вреднује се седам стандарда: *Наставник примењује одговарајућа дидактичко-методичка решења на часу*, *Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу*, *Ученици стичу знања на часу*, *Наставник ефикасно управља процесом учења на часу*, *Наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења*, *Наставник ствара подстицајну атмосферу на часу*, који су остварени, док стандард: *Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика*, није остварен.

На основу праћења васпитно-образовног процеса уочено је да највећи број наставника примењује адекватна дидактичко-методичка решења. Користењем наставних метода и техникама углавном се постижу постављени циљеви. Наставници јасно истичу циљеви часа и кључне појмове које ученици треба да усвоје. Упутства и објашњења која дају ученицима су јасна и разумљива. Поступност у настави није заступљена у довољној мери, уочена је на мање од половине посећених часова.

Уочено је да наставници углавном оспособљавају ученике различитим начинима учења. Примена разноврсних техника учења је заступљенија код стручних наставних предмета. Полазиште за нове наставне садржаје су претходно стечена знања, а наставници упућују ученике да изналазе различите начине који воде до решења. Поред унутарпредметне корелације уочавају се настојања наставника да повезују садржаје из различитих области, користећи усвојена знања из других наставних предмета. Већина наставника insistира на применљивости наставних садржаја у свакодневним животним ситуацијама. Мали број наставника (само дванаест), учи ученике да постављају себи циљеве у учењу и напредовању, што је недовољно, ако се узме у обзир врста школе и узраст ученика.

Наставници прилагођавају начин и темпо рада могућностима ученика. По потреби посвећују време ученицима којима је потребна нека врста помоћи наставника (додатна појашњења или време да ураде задатке). Углавном изостаје примена наставних материјала који су прилагођени индивидуалним карактеристикама ученика, у складу са њиховим образовним и васпитним потребама. У наставном процесу није уочен индивидуализовани приступ. Мере индивидуализације или индивидуални образовни планови се не примењују за ученике којима је потребно прилагођавање наставе.

Начином рада наставници омогућају да ученици стичу знања на часу. Ученици су заинтересовани и узимају активно учешће у раду. Већина ученика својом активношћу и целокупним радом на часовима показују да разумеју предмет учења (израда задатака, презентација садржаје, практични рад на одређеним темама). Ученици имају прилике да користе повратну информацију од наставника, разјасне све нејасне наставне садржаје, да користе доступне изворе знања и нађу одговоре који им недостају. Већина наставника осмишљава такве активности и организацију часа која омогућава ученицима да процењују тачност одговора или решења, при чему insistирају на самосталном раду ученика. Међутим, ученицима се не оставља довољно времена и могућности да образложе како су они дошли до решења (такве активности су уочене на само 15 посећених часова).

На већини часова уочено је да наставници ефикасно управљају процесом учења; осмишљавају и повезују делове часа, функционално користе расположива наставна средства. Расположиво време се рационално користи. Дисциплина на часовима се успоставља и одржава на конструктиван начин, у складу са договореним правилима. Учење се дешава у интеракцији између ученика и наставника, али се уочава и интеракција између ученика, коју наставници сугестијама и примедбама усмеравају (рад у групи, израда практичних задатака). Недоволjno пажње наставници посвећују провери остварености постављених циљева часа.

Оцењивање се углавном врши у складу са Правилником о оцењивању ученика у средњој школи (формативно и сумативно оцењивање, евиденција у дневницима образовно-васпитног рада). Већина наставника поседује евиденцију о успеху ученика, али је квалитет евиденције прилично неуједначен и углавном није у функцији праћења напретка ученика. Наставници најчешће вербално, истицањем примера добро урађеног задатка, похваљују напредак ученика. На малом броју часова је уочено да наставници оспособљавају ученике да процењују сопствени напредак.

Готово сви наставници стварају подстицајну атмосферу за рад, негују такве односе у одељењу да ученици имају слободни да постављају питања, траже појашњења и дискутују у вези са градивом. Наставници испољавају емпатију према ученицима и увек им стоје на располагању. Сараднички и коректан однос између ученика и наставника доприноси смањењу међусобног неуважавања ученика, тако да на часовима та појава није примећена. И поред пријатне атмосфере и коректне комуникације, нису се могли уочити различити поступци које наставници примењују за мотивисање и подстицање ученика.

Образовна постигнућа

Опис квалитета

У оквиру области квалитета *Образовна постигнућа ученика*, вредније се стандард *Школа континуирано доприноси већој успешности ученика*, који није остварен.

Развојним планом, прецизније се одређују видови подршке ученицима за које се процењује да за њом имају потребу. Нагласак се ставља на ученике који показују тенденцију пада школског успеха и на ученике који се истичу по уоченим афинитетима и способностима (талентовани ученици). Тимови за додатну подршку у учењу нису у претходној школској години извршили идентификавање ученика, информисање, саветодавни рад и планирање индивидуализације наставе. Циљеви рада овог програма тичу се унапређивања ученичких постигнућа; школском документацијом се само оквирно третирају ученици са инвалидитетом и ученици са сметњама у развоју. За ову популацију ученика, индивидуални циљеви учења се не одређују, а мере индивидуализације су уопштене и нису предметно одређене. У документацији и евиденцији предметних наставника, ова популација ученика се не препознаје. Динамика рада Стручног тима за инклузивно образовање није на задовољавајућем нивоу, а извештавање Тима квалитативно не задовољава захтев: не прецизирају мере подршке ученицима са потребом за додатном подршком.

Резултати на матурском/завршном испиту су углавном у складу са оценама ученика из кореспондирајућих предмета. Просечна оцена по одељењима на матурском испиту се креће од 3,43 до 4,00. У претходној школској години 10% ученика је имало одличан успех, 28,7% врло добар, 49% добар, 9% довољан, а преосталих 3,3% је имало довољан успех. По окончању поправних испита, структура је незнатно измењена, а 25 ученика је поновало разред.

Анализе успеха ученика израђују се редовно на нивоу одељења, према пролазности, (општем успеху), владању и изостанима, компаративно за три узастопне

школске године. Анализе изостајања ученика дају структуру оправданог и неоправданог изостајања на нивоу одељења и Школе. Анализе успеха и изостајања презентују се на Савету родитеља и Педагошком колегијуму, уз приказ ранга по одељењима. Закључци и конкретне мере унапређивања изостају; у записницима појединих стручних већа мере су уопштене и формалне, а мере препоручене на основу анализе структуре негативних оцена се свode искључиво на ангажман предметних наставника (занимљивија настава, континуирано оцењивање, информисање о успешним ученика). Не препознаје се значај тимског приступа решавању проблема у настави; предлози за унапређење квалитета рада од стране педагога, не фигурирају у раду стручних већа. Стручни сарадници израђују закључну анализу квалитета наставе на основу педагошко-инструктивног рада; предлози за унапређивање рада од стране педагога Школе произилазе из забележених резултата. Прати се квалитет блок-наставе и анализира повратна информација од ученика. Припремна настава се организује за матурски, разредни, поправни и пријемни испит. Ученици напуштају школовање када мењају место боравка и уписују се у друге школе, а често мењају статус преласком у напредне ученике. Један од приоритетних циљева Школе је и смањење осипања (исписивања) ученика; релевантне активности тичу се обучавања ученика за успешно учење.

Ученици нередовно похађају допунску наставу, нешто фреквентније пре провере знања; утицај на усвајање знања је селективан и битно варира од предмета до предмета. Допунска настава није организована као вид континуиране подршке у учењу на које анализа успеха указује (присуство слабих оцена на класификационим периодима); подаци о планирању и реализацији допунске наставе се не подударају у школској документацији. Из појединих предмета, допунска настава се реализује и ван установљених термина, у складу са потребама ученика. Један од приоритетних циљева Школе за школску 2017/18. годину је интензивирање допунске наставе; Развојним планом је предвиђено континуирано информисање и укључивање родитеља у праћење реализације ових часова-предвиђене активности нису захвеле. Ученици укључени у додатни рад остварују напредак у складу са својим интересовањима и постављеним циљевима учења, постижући солидне резултате. У претходној школској години остварили су 10 пласмана на једно од прва три места на окружном/регионалном нивоу такмичења и 6 пласмана на једно од прва три места републичког нивоа такмичења.

С обзиром да су појединим ученицима потребна прилагођавања наставе вишег нивоа услед тешкоћа у учењу, очекиван је виши ниво индивидуализације наставног процеса и квалитетнија педагошка документација. Контакти са основним школама из којих су ученици дошли нису допринели информисаности Стручног тима за инклузивно образовање и одељевских већа о потребама или потенцијалима ученика. Наставници не препознају своју одговорност у домену прилагођавања наставе и учења популација ученика са сметњама и тешкоћама у развоју и процењују да немају адекватне професионалне компетенције у овом пољу рада.

Просечни резултати ученика на матурским и завршним испитима су стабилни; осцилације су последица смањења броја ученика и дивергирања понуде образовних профила.

Подршка ученицима	Опис квалитета
<p>У оквиру области квалитета <i>Подршка ученицима</i>, вреднују се три стандарда, од којих су: <i>У школи функционисање систем пружања подршке ученицима</i> и <i>У школи се подстиче лични, професионални и социјални развој ученика</i> остварени, док стандард: <i>У школи функционисање систем подршке деци из осетљивих група</i>, није остварен.</p>	

Школа pruža uobičajene forme podrške u učenju: redovna, dopunska, dodatna nastava, pripremna nastava, praktična, vežbe i blok-nastava i izborni program. Biblioteka je dostupna učenicima obe smene naizmenično, tokom radne nedelje. Nastavnici se usavršavaju na relevantne teme, a stručna služba povremeno realizuje akciona istraživanja; edukaciju učenika na temu *Tehnike i metode učenja* sprovode одељењске старешине и педагог; стручна служба реализује индивидуални рад са ученицима. Школски веб-сајт нуди материјале за ученике на тему техника и метода успешног учења и садржаје у оквиру различитих предмета. Заинтересовани ученици су у позицији да добију и ширу подршку од наставника у виду едукације, истраживачког и практичног рада (веома мали процент ученика). Школа pruža подршку овом виду ангажовања ученика у припреми за такмичења и промоцији. Организује се пробна матура. На часовима одељењског старешине се реализују теме са релевантним садржајима. Самовредновање указује на варирање квалитета рада одељењских старешина, њихову селективну укљученост у реализацију програма и проблеме у реализацији часова (нередовност, замена предвиђеног садржаја другим темама). Из овог разлога, организовано је стручно усавршавање (обука) „Професионализација одељењских старешина у сарадњи са родитељима“.

Анализе успеха нису основ систематске подршке ученицима ни на индивидуалном нивоу, ни на нивоу стручних органа. Оне нису праћене конкретним мерама за унапређивање на седницама стручних органа. Развојним планом се предвиђају активности на унапређивању постигнућа ученика и консеквентним мерама подршке; релевантне мере нису реализоване. Предвиђене активности унапређивања праћена и вреднована су уопштене, резултати тешко мерљиви и упоредљиви, а рад на ову тему у оквиру стручних већа није документован. Писмене провере знања се не евидентирају из свих предмета у годишњим плановима рада, те изостају и њихове анализе. С обзиром на специфичности средње стручне школе, пажња се поклања квалитету блок и практичне наставе, стручних екскурзија и посета и анализира се повратна информација од ученика.

Развојним планом предвиђена је сарадња са родитељима ученика у сфери њиховог активнијег учешћа у животу Школе, уз проширење улоге родитеља-партнера, са нагласком на изради личног плана подршке у учењу за ученике којима је овај вид подршке неопходан. Родитељи нередовно долазе на родитељске састанке, али се одзивају на позив за индивидуалне разговоре. Улаже се напор да се родитељи мотивишу да присуствују школским манифестацијама и учествују у њиховој припреми, да прате акције Школе по питању безбедности, понашања и изостајања. Родитељи се одзивају на хуманитарне акције помоћи социјално угроженим ученицима. Предвиђа се анализа посећености родитељских састанака и квалитета сарадње са родитељима (Савет родитеља).

У прилагођавању школском животу, подршка се заснива на раду стручне службе, школских тимова и одељењских старешина; ангажују се на пружању индивидуалне подршке ученицима који су понављали разред, променили школу или смер и новопридошлим ученицима (једна ученица из иностранства, са матерњим руским језиком). Школски веб сајт нуди информације везане за организацију рада Школе, упис у први разред, полагање поправних испита, услове ванредног школовања, припремну наставу, распоред писмених провера знања... Нешто интензивније се ради на уређивању дежурства дежурних ученика и наставника и примени Протокола о безбедности и Кодекса понашања у Школи. Значајне су и анкете међу ученицима које реализује Ученички парламент. Одељењске старешине припремају евиденцију о степену образовања родитеља, комплетности породице, здравственом стању ученика и ученицима-путницима-евиденција је доступна предметним наставницима.

У пружању подршке ученицима Школа сарађује са различитим образовним, културним, хуманитарним, спортским и другим институцијама/организацијама у окружењу.

Унапређивање планирана ваннаставних активности и анализе ефеката, планиране су на нивоу стручних већа и стручне службе; резултати анализе нису дати на увид. Развојни план пројектује већу укљученост ученика у ваннаставне активности. Једна од сметњи је и фиксиран превоз ученика путника (релативно висок проценат), што их онемогућава да се укључе у активности после редовне наставе. Понуда спортских секција је разнорсна, а о учешћу ученика сведоче и успеси на спортским такмичењима. Популарне су још и: драмска секција, фотографска и еколошка секција. Све секције су ангажоване у културном и јавном презентовању Школе и учешћу у активностима локалне заједнице. Ученици су учествовали у конкурсима, смотрима и другим ваншколским активностима, посебно манифестацијама туристичко-угоститељског карактера. Укљученост ученика у ваннаставне активности је стабилна.

Могућности и програми за развој социјалних вештина код ученика су адекватни. У међусобној комуникацији и контакту са наставницима, ученици остварују утисак приступачности, добронамерности и сарадљивости. Вршњачке едукације испичу као занимљиве. Ученици и наставници организују спортске турнире и хуманитарне акције, представе, акције добровољног давања крви, приредбе, јавне часове, промоције књига и такмичења. У организацији Школе посетили су Сајам предузетништва, Сајам књига, Сајам вина, Соко град, музеј и Центар за културу. Реализују се ученичке екскурзије. Теме које имају за циљ развој социјалних вештина реализују се и на часовима одељењског старешине, предавањима и радионицама; школски веб сајт нуди материјале на тему комуникације и насиља. Тим за културне активности Школе учествује у реализацији Програма за конструктивно решавање проблема, комуникацију и тимски рад.

Здрави стилови живота популаризишу се кроз спортске турнире и такмичења. Програм превенције наркоманије, алкохолизма и малолетничке деликвенције, часове одељењске заједнице, спортске турнире, крос, клизање, ликовне и литерарне конкурсе, акције добровољног давања крви, систематске прегледе, обележавање важних датума и предавања, трибине и приказивање едукативних филмова. Адекватни садржаји заступљени су и на часовима одељењског старешине. За април је планирана анкета за ученике на тему физичке активности и здравља.

Активности Школе на промоцији заштите човекове околине и одрживог развоја су адекватне, али ангажују релативно мали број ученика. Чланови еколошке секције реализују радионице, посету Ботаничкој башти и обележавање значајних датума из области заштите човекове околине. Тим за заштиту животне средине се ангажује на обезбеђивању контејнера за селекцију отпада и изради пројеката партерног уређења, реконструкције канализационе мреже, енергетске ефикасности и организацији паркинг простора у школском дворишту. Мањи број ученика се укључује повремено у локалне акције; релевантни садржаји се реализују кроз наставни програм.

Иако се професионалној оријентацији посвећује пажња, наставним и ваннаставним активностима и стручној пракси, нешто су наглашеније активности за ученике завршних разреда. Подразумевају тестирање ученика (није вршено претходне године), акционо истраживање, саветодавни рад стручне службе, рад на часовима одељењског старешине и информисање ученика и родитеља (родитељски састанци, веб-сајт Школе, презентације високошколских установа). Реализована су предавања *Развој каријере и пословне вештине* и *Предузетништво*. Сарадња са привредом и високошколским установама, реализација стручних предмета и стручне праксе и блок наставе, имају важну улогу у опредељивању ученика за наставак школовања или избор занимања.

Ученици из осетљивих група се уписују у Школу, у складу са уписном процедуром, али је нередовно похађају. Ученици ромске националности су у потпуности интегрисани у школски живот. Ученицима из депривираних средина се обезбеђује неопходна материјална база за школовање. Школа није развила компензаторне програме за ученике из осетљивих група, иако детектује потребу за оваквим приступом. Индивидуализовани приступ не примењује се за све ученике са потребом за додатном подршком и не документује се у складу са прописима.

Етос

Опис квалитета

Област квалитета *Етос* вреднује се пет стандарда: *Регулисани су међуљудски односи, Школа је безбедна средина за све, Школски амбијент је пријатан за све, у Школи је развијена сарадња на свим нивоима, Резултати ученика и наставника се подржавају и промовишу* и сви су остварени.

Интерним актима Школе, Статутом и Правилима понашања регулисани су међуљудски односи и правила понашања ученика, запослених, родитеља и трећих лица. Документима се предвиђа санкционисање дискриминаторског понашања. Правила понашања у Школи се углавном поштују од стране ученика и запослених. Уочено је да у Школи и влада ведрог и пријатног атмосфера, како међу запосленима, тако и међу ученицима. Међусобни односи наставника, осталих запослених и ученика заснивају се на узајамном поштовању, разумевању и сарадњи, што се уочено на часовима, али и на ходишћима, дворишту, практичној настави. Сем појединачне подршке ученицима у прилагођавању новој средини, нису уочени систематски поступци који се примењују за новоприспеле ученике и наставнике у циљу прилагођавања на нову средину.

Резултати рада ученика и наставника се подражавају и промовишу путем школског веб сајта, локалних телевизија, посредством инфо-та у холу Школе, похваљивањем на стручним органима. На нивоу Школе сачињен је Правилник о похваљивању и награђивању ученика и наставника. Посебно лепо је од стране ученика прихваћен наградни излет за ученике без изостанака, ученике са свим петицама и учеснике Републичких такмичења. Посебно се награђује ђак генерације. Од активности у којима ученици могу да искажу свој таленат или интересовања издвајају се такмичења, спортске активности, секције, а посебно су значајна такмичења, манифестације и сајмови туристичко- угоститељског карактера. Резултати ученика са сметњима у развоју промовишу се на исти начин као и за друге ученике. На основу увида у наставни процес, изјава свих актера на интервјуима, показало се да ученици и наставници немају изражена висока очекивања у погледу резултата рада.

Понашање ученика и наставника, толерантан однос и међусобно уважавање у свакодневној комуникацији, указује на негативан став Школе према насиљу. Безбедност Установе је видљива и кроз уређено дежурство ученика (пријавници на улазу) и видно истакнут Протокол о поступању у случају насиља, у холу Школе. Јасно су дефинисане процедуре у поступању када је у питању насиље. Формиран је Тим за безбедност ученика од злостављања, насиља и занемаривања који се редовно састаје, евидентира и прати све непожељна понашања ученика. Протокол о заштити ученика од насиља предвиђа превентивне и интервентне активности. У циљу спречавања насиља у Школи се реализују спортска такмичења, хуманитарне акције (добровољно давање крви), израда домаћих задатака на тему „Насиље нема оправдања“ и на часовима одељењског старешине. У оквиру Дана толеранције се пропагира поштовање људских права. Остварује се и саветодавни рад са родитељима и ученицима где се упознавају са нивоима насиља. Интервентне активности су предвиђене, а у ретким

случајевима појаве неког облика насиља Тим благовремено реагује.

Простор Школе је прикладно уређен. Лепо уређено дворниште и пријавница на улазу Школе остављају утисак добродошлице. Пријатном амбијенту доприносе тематски панон и радови ученика. Простори ходника и холова оплемењени су зеленилом. Школа је обезбедила посебан простор за пријем родитеља, поред наставничке канцеларије, али се за разговоре са родитељима користе и учioniце и кабинети.

Из документације и евиденције уочава се да је у Школи развијена сарадња између стручних, саветодавних и руководећих органа и тела. Из записника ових органа и тела увиђа се да се сва важна питања разматрају на седницама и састанцима. У Школи функционише Ученички парламент, која за свој рад има подршку наставника. Предлози и иницијативе ученика се радо прихватају. Ученички парламент је организовао хуманитарне акције (*Сајам наловних књига*), спортске турнире, извршио анкетирања међу ученицима „*Како ученици виде школу*“. Родитељи су благовремено информисани о активностима Школе на редовним родитељским састанцима, индивидуалним разговорима, радом у телима Школе и преко школског веб-сајта, али је слаб одзив на активности и манифестације које реализује Школа. Активности које највише доприносе јачању осећаја припадности Школи су такмичења ученика из стручних наставних предмета, учешће на сајмовима и манифестацијама, посебно оних из области, предузетништва, туризма и угоститељства. Учесће на градским манифестацијама ученици доживљавају као прилику за промоцију појединца и Школе. Школи предвиђа интензивнији рад са циљем већег и квалитетнијег укључивања родитеља у живот и рад Школе. За реализацију својих активности Школа укључује актере из локалне средине (фирме и угоститељска предузећа из локалне средине, високо школске установе, Полицијска управа, Дом здравља, друге образовне и културне установе и институције, медије).

Организација рада школе и руковођење

Опис квалитета

У области квалитета *Организација рада школе и руковођење* предвиђа се пет стандарда: *Планирање и програмирање у школи међусобно су усклађени* Директор ефективно и ефикасно организује рад школе, *Руковођење директора је у функцији унапређивања рада школе*, *У школи функционише систем за праћење и вредновање* и *Лидерско деловање директора омогућава развој школе* и и сви су остварени.

Школска документа донета су у предвиђеној процедури и у Законом предвиђеном року. Школски одбор је усвојио основна планска и програмска школска документа: Развојни план, Школски програм, Годишњи план рада, Извештај о раду. Развојни план донет је 2016. године, на период од три године и заснован је на резултатима процеса самовредновања. Развојним планом дефинисане су мисија и визија развоја и издвојене приоритетне области које треба унапређивати. У Развојни план уграђена је и анализа постигнућа ученика. У школској документацији постоји План за обезбеђивање и коришћење финансијских средстава у складу са потребама Школе, који је сачињен у сарадњи са локалном заједницом.

Директор Школе организује несметану реализацију образовно- васпитног рада, према усвојеном распореду часова. Рад Школе организован је у две смеве, док је у издвојеном одељењу у Осечини организован једносменски рад. Структура радног времена запослених приказана је у Годишњем плану рада. За све запослене сачињена су решења о пословима и задужењима у оквиру 40-часовне радне недеље. Оптерећеност наставника је равномерно распоређена. Решењима и одлукама директора, именовани су руководиоци стручних тела и тимова, при чему су се уважавале компетенције наставника, као и њихова заинтересованост за поједине

segmene rada Škole. U Ustanovi su razvijeni raznovrsni oblici informisanja zaposlenih o aktuelnim pitanjima i dešavanjima (sastanci stručnih tela, obavешtenja na oglasnim tablama, knjiga obavешtenja). Informacije o dešavanjima u Školi dostupne su svim zainteresovanim preko web-sajta Škole, predstavljana na manifestacijama sajmovima i lokalnim medijima. Direktor je uključen u svakodnevne aktivnosti u Školi, međutim, iz evidencije koju poseduje nisu se mogli uočiti mehanizmi kojima prati očekivane promene u radu zaposlenih.

Direktor Škole rukovodi sednicama Nastavničkog veća i Pedagoškog kolegijuma i učestvuje u radu drugih stručnih organa. Na nivou Škole formirano je devet timova i dva stručna aktiva, a direktor je član većine njih. U donošenju odluka direktor уважава mišljenje zaposlenih (predlozi na stručnim organima vezani za delu časova i drugih zaduženja, poboljšanje uslova rada, nabavka nastavnih sredstava, praksa učenika i dr.). Značajnu pažnju direktor posvećuje rešavanju različitih problema učenika. Česti su razgovori direktora sa učenicima i roditeljima u kojima se razmatraju različiti zahtevi koji se odnose na rešavanje problema plaćanja prevoza, pritužbi na ocene, rešavanje porodičnih i socijalnih problema, o čemu poseduje uređnu evidenciju. Kao vid motivacije, za ostvarene rezultate, direktor na sednicama stručnih organa, javno pohvaljuje pojedine nastavnike, omogućava slobodne dane uz godišnji odmor ili nagradni izlet sa učenicima. U procesu donošenja odluka, malo je primera aktivnog uključivanja Saveta roditelja. Osim Zakonom predviđenih odluka, izostaju konkretni predlozi i inicijative Saveta roditelja koji unapređuju rad Škole.

Instruktivni увид и надзор реализује директор, посетама часова, самостално или заједно са стручним сарадницима, о чему су наставници благовремено обавештени. Током првог полугодишта директор је посетио 26 часова различитих облика рада, према приоритетима (одељена са слабијим успехом, млађи наставници, или наставник код кога се појавио неки проблем у раду). Праћење наставе подразумева запажања и разговор са наставником о посећеним часу, међутим нису уочљиве мере које се предлажу за унапређивање рада. Стручна служба континуирано и у складу са потребама остварује педагошко-инструктивни увид. Стручни органи Школе систематски прате успех и владање ученика (класификациони периоди), а успех углавном статистички представљају. Успех и владање ученика презентују се на Савету родитеља и Школском одбору. У записницима већине стручних органа изостају праве анализе успеха и предлози мера за побољшање. Самовредновање се на нивоу Установе у континуитету остваривало у протеклом периоду, о чему сведочи документација годинама уназад. Уочено је да се самопроцена појединих области квалитета коректно реализује, представљају докази, издвајају кључне снаге и слабости, предлажу мере за побољшање квалитета. За текућу школску годину, планирано је вредновање појединих стандарда из свих области квалитета.

Према мишљењу свих актера живота и рада Школе, директор својим ангажовањем и понашањем даје пример другима. Отворен је за сарадњу, уважава предлоге запослених који подржавају иновације и промене. Директор омогућава запосленима континуирано стручно усавршавање у свим областима (посете стручних семинара, одржавање угледних часова на нивоу стручних већа, рад у тимовима, укључивање у пројекте). Директор развија сарадњу са установама и организацијама у окружењу. Посебно је значајна сарадња са предузећима у којима се реализује пракса ученика, као и локалном средином, уз чију помоћ се реализују разни пројекти. Развој Школе директор подстиче преговарањем и придобијањем других за остварење заједничких циљева (предузећа и компаније које се укључују у реализацију различитих пројекта, висока пословна школа која реализује стручна предавања). Директор планира лични

професионални развој који је приказан у Плану стручног усавршавања, који је заснован на резултатима самопроцене сопственог рада.

Ресурси	Опис квалитета
---------	----------------

У области квалитета **Ресурси** вредује се четири стандарда: *У школи су обезбеђени потребни људски ресурси. У школи су обезбеђени/постоје материјално-технички ресурси (простор, опрема и наставна средства. Материјално-технички ресурси користе се функционално, који су остварени, док стандард: Људски ресурси су у функцији квалитета рада школе, није остварен.*

За потребе несметаног функционисања образовно-васпитног рада у Школи обезбеђени су потребни људски ресурси. Број наставника и стручних сарадника адекватан је броју ученика. Наставно особље има одговарајуће квалификације. Нестручно је заступљена настава математике (145%), познавања робе (65%) и информатике и рачунарства (100%). Запослен је и потребан број ненаставног особља са одговарајућим квалификацијама. У рад Школе током протеклих пет година нису укључивани волонтери.

Наставници и стручне службе континуирано сарађују у оквиру стручних органа, кроз предлагање мера за побољшање успеха, предавања на стручним органима, посете часовима и пружање помоћи наставницима у планирању наставе. Школа поседује прописану документацију о раду приправника и ментора из које се види да се приправници уводе у посао у складу са Правилником. Запослени примењују новостечена знања са посећених семинара кроз квалитетније планирање, разноврсније методе и технике рада, посебно у огледним одељењима или у образовним профилима који су до скоро били у огледу. Процес самовредновања посматрано са позиција појединачног наставника није захтево, па се ни професионални развој наставника не базира на резултатима самовредновања. Стручно усавршавање се углавном реализује кроз посете семинарима у складу са могућностима Школе, међутим, стручно усавршавање у установи није развијено у довољној мери. Угледни и огледни часови су права реткост, а не постоји ни јединствен систем праћења и евидентирања стручног усавршавања у Установи. У документацији запослених постоје докази о посећеним семинарима, али не и јединствена база података о стручном усавршавању.

У Школи се посвећује дужна пажња безбедности ученика и запослених. Урађена је процена ризика од стране овлашћене агенције и предузимају се планиране мере за унапређивање безбедности. Дежурство у Установи је добро организовано. Постојећи школски простор задовољава здравствено-хигијенске услове. За успешну реализацију наставе у различитим образовним профилима и групама које се формирају, Школа има довољан број учионица, тако да се настава реализује у учионицама опште намене, специјализованим учионицама, кабинетима, а практична настава у школском ресторану и околним привредним субјектима са којима је уредно потписан уговор о реализацији практичне наставе. Поред тога Школа има и библиотеку са читавицом и веома богатим књижним фондом. За потребе наставе физичког васпитања користе се спортска сала са пратећим простором и спортски терен у дворишту Школе. Највећини школског простора је у складу са прописима. Просечна опремљеност школе наставним средствима око 80% у односу на прописани Норматив.

Простор и наставна средства се користе према плану коришћења који је усклађен са важећим распоредом часова. Наставна средства се користе и примењују у циљу постизања квалитетније наставе. За остваривање циљева наставе и учења значајно се користе материјално-технички ресурси ван Школе и то углавном они код којих се изводи практична настава.

Шумарна процена квалитета рада школе	Оцена 3
<p>У већини области квалитета, које су биле предмет вредновања у Школи, доминирају јаче стране.</p> <p>Налази изведени на основу доказа показују да је од укупно 29 стандарда, Школа остварила, 24. Најбоље процењене области су: Етос и Организација рада и руковођење у којима су остварени сви вредновани стандарди. Најслабије процењена област су Постигнућа ученика, у којој, један стандард који се вреднује није остварен.</p> <p>У осталим областима квалитета поједини стандарди нису остварени.</p> <p>Други главни критеријум на основу кога је изведена оцена јесте оствареност кључних и изабраних стандарда. Утврђено је да је Школа од 15 кључних стандарда за вредновање, остварила 12, а од укупно 29 стандарда остварила 24.</p> <p>С обзиром да је Школа остварила више од 50% свих стандарда, укључујући и 75% стандарда који су кључни за вредновање, општи квалитет школе оцењује се оценом 3.</p>	
<p style="text-align: center;">ТИМ ЗА СПОЉАШЊЕ ВРЕДНОВАЊЕ</p> <p style="text-align: center;">Радмила Маријановић <i>R. Marijanovic</i></p> <p style="text-align: center;">Милеико Николчић <i>M. Nikolic</i></p> <p style="text-align: center;">Јосип Давидовић <i>J. Davidovic</i></p> <p style="text-align: center;">Јелена Павловић <i>J. Pavlovic</i></p> <p style="text-align: center;">Олга Јовановић <i>O. Jovanovic</i></p>	

Прилог 1

Кључни стандарди	1.4	2.3	2.4	2.6	3.2	4.1	5.3	5.5	6.4	7.2
Ниво остварености (1, 2, 3, 4)*	3	2	3	3	2	3	4	3	3	2

Додатни стандарди	2.1	2.2	2.5	2.7	3.1
Остварени стандарди	✓	✓	✓	✓	/

Изабрани стандарди	1.1	4.2	5.4	6.1	7.3
Ниво остварености (1, 2, 3, 4)	3	3	3	4	4

Преостали стандарди	1.2	1.3	4.3	5.1	5.2	6.2	6.3	6.5	7.1	7.4
Остварени стандарди	✓	□	□	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Изабрани и преостали стандарди се бирају из корпуса: 1.1, 1.2, 1.3, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 5.4, 6.1, 6.2, 6.3, 6.5, 7.1, 7.3, 7.4.

- ✓ - остварен стандард
- - није остварен стандард

Прилог 1

Кључни стандарди	1.4	2.3	2.4	2.6	3.2	4.1	5.3	5.5	6.4	7.2
Ниво остварености (1, 2, 3, 4)*	3	2	3	3	2	3	4	3	3	2

Додатни стандарди	2.1	2.2	2.5	2.7	3.1
Остварени стандарди	3	3	3	3	/

Изабрани стандарди	1.1	4.2	5.4	6.1	7.3
Ниво остварености (1, 2, 3, 4)	3	3	3	4	4

Преостали стандарди	1.2	1.3	4.3	5.1	5.2	6.2	6.3	6.5	7.1	7.4
Остварени стандарди	3	2	1	3	3	3	3	3	3	4

Изабрани и преостали стандарди се бирају из корпуса: 1.1, 1.2, 1.3, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 5.4, 6.1, 6.2, 6.3, 6.5, 7.1, 7.3, 7.4.

- ✓ - остварен стандард
- - није остварен стандард